

Reactie Internetconsultatie wetsvoorstel Ministeriële Verantwoordelijkheid

H.J. de Vries, datum 31-01-2017.

De WMV heeft in 162 jaar nimmer een procedure gekend. Klaarblijkelijk is deze wet dus alleen geformuleerd als eventualiteit. Taalkundige aanpassingen zijn dus zinloos. Beter kan de wet opnieuw worden gezien in een totaal aanpak van het volledige stelsel taken/bevoegdheden/ verantwoordelijkheden/ aansprakelijkheden van politieke ambtsdragers, Kamerleden, ambtenaren belast met wetgeving, etc. Het wetgevingsproces moet transparant zijn met duidelijke verantwoordelijkheden, zonder vrijblijvendheid in wetgeving en advisering. Daarbij is direct van belang dat het begrippenkader aansluit bij dat van de EU, omdat meer dan de helft van de wetgeving uit de EU komt. Zo ontnemen gepensioneerde werknemers hun pensioenrechten aan het primair recht van de EU via het begrip 'beloning' in artikel 157 VwEU en zijn het geen consumenten.

Het kernprobleem is het wetgevingsproces, dat door de ontwikkelingen in de EU en internet niet meer aan de eisen voldoet. Ik geef drie voorbeelden:

1° De Zorgverzekeringswet. Deze wet is per 14 juni 2005 door de Eerste Kamer aanvaard, per 14 juli 2005 gepubliceerd (ondertekend door minister Hoogervorst) en per 1 januari 2006 van kracht geworden. Er is hier aan voorafgaand een lang wetgevingsproces, waarin de verzekeraars de pen hanteerden, geweest.

In dit proces ontbreken echter essentiële documenten, dan wel zijn deze bewust weggelaten. Allereerst de opdracht aan de Landadvocaat en zijn rapport over de al dan niet verenigbaarheid van de nieuwe wet met m.n. de derde Europese schadeverzekeringsrichtlijn. Verdere natuurlijk de beruchte brief 'Beste Hans' van EU commissaris Bolkestein van 25 november 2003 en de daaraan voorafgaande brief aan Bolkestein. Verder de brief aan toenmalig Commissaris mevr. Kroes en haar antwoord. Dat waren echt geen documenten die staatsgeheim waren.

Verder ontbreekt iedere besluitvorming rond de verordening 1992/2006, waarmee de ZvW werd ingebracht in de verordening 1408/71. In de verordening 1992/2006 werden enkele private en prepensioen regelingen onder de verordening 1408/71 gebracht, zulks in strijd met de EU regels, omdat de deze verordening alleen wettelijke uitkeringen omvat. In de verwijzingsbeschikking van 26 augustus 2009 van de Centrale Raad van Beroep naar het Hof van Justitie EU in het arrest Van Delft (C-345/09) is juist niet gevraagd naar het verschil wettelijk/niet wettelijk, evenmin als naar de verenigbaarheid van de ZvW met de derde schadeverzekeringsrichtlijn, noch naar de verordening 1992/2006, maar alleen naar de inschrijvingsplicht in het woonland. Daarmee werden de kritische aspecten buiten EU recht gehouden. Het Hof van Justitie EU is door haar statuut gebonden aan – alleen – de beantwoording van de prejudiciële vragen en gaf dus geen antwoord op deze kritische aspecten.

2° De Wet wijziging van de Zorgverzekeringswet in verband met de rechtsgang bij inhouding van de bijdrage van verdragsgerechtigden (wet bronheffing verdragsgerechtigden), nr. 31377. Dit was een – door de ministers Klink en Hirsch Ballin (Staatsblad) ondertekend – hamerstuk in de Tweede en Eerste Kamer, zonder beraadslaging en zonder stemming. Het advies van de Raad van State is niet openbaar gemaakt, want het zou alleen tekstuele opmerkingen betreffen.

Deze wet heeft een misleidende titel. Zij bevestigt feitelijk het College voor Zorgverzekeringen en haar rechtsopvolgers ZIN en CAK, als wettelijk orgaan in de zin van de Europese verordening 1408/71. De verordening spreekt in haar artikel 33 uit dat alleen dat orgaan dat wettelijk pensioen of rente uitbetaalt, bevoegd is tot inning van bijdragen in het kader van de Zorgverzekeringswet ten laste van dat pensioen of rente. Niet dus ten laste van privaatspensioen. Niet naar het Zorgverzekeringsfonds. CVZ en haar rechtsopvolgers voldoen niet aan dit artikel 33, waardoor de wet onverenigbaar is met EU recht. Het arrest Simmenthal, al van 1978, van het Hof van Justitie EU verbood Nederland de wet aan te nemen. Dit arrest stelt immers dat de EU verdragsbepalingen in de weg staan aan de geldige totstandkoming van nieuwe wetgeving, die onverenigbaar is met gemeenschapsregels.

3° De gang van zaken rond de Wet organisatie hoogste bestuursrechtspraak, nr. 34.389 (oorspronkelijk wetsvoorstel Splitsing Raad van State en opheffing CRvB en Cbb, nr. 29.279) Achtergrond bij dit wetsvoorstel was een reorganisatie van de bestuursrechtspraak met als doel een transparante bestuursrechtspraak binnen de rechterlijke organisatie. Daarmee zou ook een invulling worden gegeven aan de scheiding der machten. Over het wetsvoorstel is enkele jaren overlegd, er is uitgebreide advisering geweest, o.a. van de Raad voor de rechtspraak.

Er is een advies geweest o.a. van de Commissie rechtseenheid bestuursrecht met de president van de Hoge Raad en de voorzitter van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Daaruit kwam een weloverwogen voorstel, dat in de samenleving en de rechterlijke macht brede ondersteuning had.

Echter op 24 oktober 2016 komt Kamerlid Van Nispen met een amendement (34.389 nr. 21) dat naar de mening van de regering het voorstel van haar doelstelling beroofde. Per 16 november 2015 zag de regering zich genoodzaakt het wetsvoorstel in te trekken. Alleen verliezers. Juristen in de Tweede Kamer zijn essentieel. Maar er was nooit een onafhankelijke audit naar de rechtspraak van de door Van Nispen verdedigde bestuursrechters in de CRvB. Waarom wees hij de eerder genoemde adviezen af, etc.?

De conclusies uit deze voorbeelden zijn duidelijk. Allereerst blijkt een grenzeloze zelfoverschatting van de Tweede Kamer.

Een dergelijke arrogantie blijkt ook uit het feit dat de Nederlandse ex minister en huidig vice-voorzitter van de Europese Commissie zich kennelijk geroepen acht de soevereine lidstaat Polen aan te spreken op haar Constitutioneel Hof. Nederland heeft niet eens een dergelijke instantie, toetst haar wetgeving niet op de Grondwet en respecteert de scheiding der machten niet. De meeste Europese landen hebben een Grondwettelijk Hof voor toetsing en bijv. in België bindende advisering van een onafhankelijke Raad van State en nog een aparte wetgevingscel bij de Senaat. Hieraan kan Nederland een voorbeeld nemen.

Het wetgevingsproces moet transparant zijn ook met duidelijkheid over de inbreng van private partijen. Uit de bovengegeven voorbeelden blijkt dat wetgeving veelal primair de belangen van private partijen dient en daarmee juist niet het algemeen belang. Er moet voor alle betrokken partijen een effectief sanctie systeem komen, juist ook achteraf. Daartoe hoort ook een 'afkoelingsperiode' voor ex-ambtsdragers, Kamerleden, ambtenaren, adviesorganen, etc. waarin zij geen functies in de lobby kunnen aannemen. De talloze oud-politici die hun zakken vullen als lobbyist kent iedereen maar al te goed. Een Commissie voor Constitutionele Toetsing, waarvoor vandaag het voorstel van de Kamerleden Taverne en Van der Staaij aan de orde was, dient natuurlijk alleen als bliksemafleider en is niet onafhankelijk en onschendbaar. Daarbij is toetsing aan EU recht is nu van groter belang dan aan de Grondwet.